

wel een bittere toon zou zijn gehoord, heeft gestuit. Nog klinkt ons het woord van prof. dr J. Waterink op deze avondzitting in de ooren: Als dit wordt aangenomen is het of een wonder van God of een oogenblik van groote tragiek.

Sindsdien is de synode al weer enkele weken gesloten. In de pers is over verschillende van de door haar genomen besluiten, discussie gaande, met name over het aan de Theol. Hoogschool te Kampen niet verleende promotierecht. Het Academisch Statuut is thans in gedring en wat prof. dr V. Hepp in „Credo“ aanvoert als sprekende ten gunste van een niet verleenen van het jus aan Kampen, komt prof. dr K. Schilder in „De Reformatie“ stuk voor stuk bestrijden aan de hand van de artikelen van datzelfde Statuut. Het is allemaal erg interessant en ook geoorloofd. Zelfs prof. Waterink, hoezeer hij zelf aan een bepaald kant staat, zal daartegen geen bezwaar hebben.

Iets anders is de polemiek, die in „Credo“ moest worden gesignaleerd tegen „Bouwen en Bewaren“. In laatste genoemd blad, het orgaan van den Geref. Meisjesbond, schrijft de Scheveningsche predikant ds J. G. Feenstra, een leidraad. Hij doet dat op zijn bekende rustige wijze, polemiseert niet, maar zet zijn gevoelens uiteen, ook waar dat niet geheel parallel loopt met dat van een van de grootste theol. kopstukken in Geref. kring.

Niemand behoeft het daarmee eens te zijn en ds Feenstra zelf zal er niet het minste bezwaar tegen hebben, als men zijn opvattingen poogt te weerleggen. Maar als „Credo“ nu komt een stuk van den leidraad knipt, niet om daar tegenover een ander gevoelen te ontvouwen, maar om zonder een letter van werkelijke bestrijding de meisjes in actie te brengen en daarmee ook stemming wekt tegen den schrijver van den leidraad, door hen toe te voegen: Meisjes leest zulke stukken kritisch: Spreekt er met uw Bondsbestuur over, dan wil het ons voorkomen, dat prof. Waterink gelijk krijgt als hij spreekt van tragiek. Want dit ondermijnen van vertrouwen door een hoogleraar, die predikanten opleiden moet, in een der de Gereformeerde Kerken reeds meer dan een kwarteeuw dienenden pastor, wil ons voorkomen in flagranten strijd te zijn met wat de synode van Amsterdam heeft uitgesproken inzake de perspolemie: „...er bij hen, die meenen polemiek jegens medebroeders te moeten voeren of anderszins de gemeente in de pers voor te lichten, in den naam van Hem, die ons zoo uitnemend heeft liefgehad en Zich tot den dood heeft vernederd, op aan te dringen, dat zij in hun schrijven zoozeer de broederlijke liefde laten uitschijnen, dat niemand daaraan met reden kan twifelen“. (Art. 151.)

Wij hebben ons wel eens laten vertellen, dat de redacteur van „Credo“ en de rapporteur over deze zaak op de Amsterdamsche synode elkander heel goed kennen. Wij bevelen art. 151 van de acta van Amsterdam aan de redactie van „Credo“ in bescheidenheid aan.

Wat ook aantekening verdient is het feit, dat een week, nadat „Credo“ alarm geblazen had, de Perschouw-schrijver van het „Geref. Jongelingsblad“ in actie kwam en meende het te moeten betreuren, dat ds Feenstra op deze wijze leiding gaf, want „deze kwestie moet thans nog niet worden overgebracht op het terrein onzer jeugdverenigingen“. Hier is de lezer toch geneigd tot het plaatsen van een vraagteken. Heeft niet het vraagstuk van het Verbond bijv. meerdere malen de belangstelling gehad van het bondsbestuur, blijkens verslagen in het „Jongelingsblad“ en toen deed toch de regel, dat de „kwestie thans nog niet moet worden overgebracht op het terrein onzer jeugdverenigingen“ geen opgeld?

We nemen van de Generale Synode der Gereformeerde Kerken geen afscheid, alvorens wij nog een vreemd verschijnsel hebben gesignaleerd t.a.v. de berichtgeving over de handelingen van deze synode. Een generale synode pleegt altijd een commissie voor het officieel persverslag te benoemen. Zij maakt een communicatienote van de Geref. kerkelijke pers, die dat altijd gratis ontvangen heeft. Ditmaal heeft de perscommissie haar verslag aan een bepaald persbureau ter hand gesteld en daarnaar werden dan de kerkbode-berichten verzonden. Waarvoor er sommigen waren (o.a. de „Geld. Kerkbode“), die daarvoor feestelijk bedankten, want zij wenschten een verslag van de synode zelf en zulks zonder eenige financiële verplichting. Maar er waren met de verslaggeving ditmaal meerdere dingen scheef, want bedoeld persbureau heeft ook overzichten de wereld ingezonden. Het schreef er boven: „Een der meest voor- aanstaande synode-leden schrijft ons“. Maar de redactie van het „Friesch Kerkblad“, die deze subjectieve be-

schouwingen blijkbaar uit het hart gegrepen waren, waarom ze een plaats op de voorpagina kregen, veranderde den eersten regel en schreef er boven: „Het..... (volgt de naam van het bureau) schrijft ons“. Meerdere bladen braken den staf over deze methode. Prof. dr V. Hepp schreef tot onze verbazing in „Credo“, dat hij niet geloofde, dat ze van een lid der synode afkomstig waren (no. van 3 Nov.).

Prof. dr K. Schilder, die in „De Reformatie“ reeds zoo dikwijls tegen bedoeld bureau heeft geopperd, week in zijn blad no. van 4 Nov.: „...omdat we het mijn waarschuwing tegen dit bureau. Zijn practijken kunnen niet door den beugel“ en de heer T. v. Popta, redacteur van de „Dinuiden Kerkbode“, schreef dezelfde week in zijn blad no. van 4 Nov.: „...omdat we het bureau als niet betrouwbaar beschouwden“. Uit Geref. kring traden de heeren prof. dr F. W. Grosheide en mr A. v. d. Deure uit het bestuur van dit bureau.

In „De Wachter“ van Zaterdag 2 December j.l. komt ds Joh. H. Rielberg nu vertellen, dat deze anonieme beschouwingen afkomstig zijn van dr W. A. van Es, thans een predikant te Baarn en lid van de synode van Sneek.

Het gaat onder ons toch soms wel heel wonderlijk toe! Wat de Geref. Kerken aangaat geeft het Jaarboek 1939 aan een aantal Kerken van 788. Nieuwe Kerken worden in '38 geïnstitueerd te Bennebroek, Mechelen, Schagen en Soest en ook in 1939 ging de kerkinstellingsing voort. We herinneren er aan, dat in Drijber een nieuwe Kerk werd geïnstitueerd, die als 7e in de rij de kleine classis Bellen versterken kwam. Ook te Noordbergum en te Londen kwam het tot kerkinstellingsing. Het aantal dienstdoende predikanten vermeerderde met 30 en verminderde door overlijden, emeritaat enz. met 24. 't Nieuwe Jaarboek geeft een aantal van 817 dienstdoende predikanten met inbegrip van de miss. predikanten. Het aantal emeriti bedraagt 171 en het aantal vacatures daalde van 91 tot 88. Het zielental steeg van 645.139 op 652.826 en het aantal belijdende leden van 326.789 op 331.615. Van de 817 predikanten zijn er 791 in Nederland werkzaam.

Het vraagstuk van den overvloed van werkkrachten blijft in deze Kerken actueel, ook al zijn een groot aantal candidaten als hulpprediker geplaatst, nu de mobilisatie ook ruim 50 Geref. predikanten onder de wapenen riep als reserve-veldprediker. Meerdere Kerken, die een harer dienaren gemobiliseerd zagen, stelden van het vrijgekomen honorarium twee hulppredikers aan, zooals bijv. Arnhem en Hilversum, terwijl Kerken, die geen hulpprediker aanstelden ter vervanging van hun onder de wapenen geroepen voorganger, daarover publiciteit werden ondervraagd, zooals de Kerk van Oosterbeek door de classis Arnhem.

Het comité „Overvloed van werk en werkkrachten in de Gereformeerde Kerken“ (plan Grosheide-Schouten) bood over 1938 aan 47 Gereformeerde Kerken en 10 Evangelisatiecommissies opnieuw hulp, al moest over de geheele linie een korting van 10 % worden toegepast. Aan een bedrag van rond 130.000,— voor salarissen paste het comité ongeveer 124.000,— bij. Een ander ging gepaard met aanspreking van het reservekapitaal. Het meest verheugende is wel, dat op 10 van de gesteunde plaatsen de hulpprediker als predikant kon beroepen worden. En er is de eerste jaren nog voorraad genoeg, want de nieuwe cursus van de Theol. Hoogschool te Kampen begon met 110 studenten, w.o. 17 eerste-jaars, terwijl aan de V.U. 233 theologen werden ingeschreven, w.o. 22 voor het eerst.

Da K. Meima van Neeke publiceerde van den zomer in de „Geld. Kerkbode“ een lijstje van Kerken, die lang niet aan den eisch van één predikant per duizend zielen voldoen. Alphabetisch genomen zien we, dat Apeldoorn één predikant heeft op 1500 zielen en Urk op 3000. Als er maar geld is zijn er nog tal van nieuwe predikantsplaatsen te vestigen. Natuurlijk zijn hier tal van lokale moeilijkheden en daarom rees er in de kerkelijke pers verzet tegen de kwalificatie „zwarte lijst“, waarop men al die Kerken bovengenoemd wilde plaatsen.

In de Januari-maand verscheen het bericht in de pers, dat deputaten vanwege de Generale Synode der Gereformeerde Kerken voor radio-kerkdiensten eveneens den minister van binnenlandsche zaken om zendtijd gevraagd hadden. Niet natuurlijk alsof ook zij van het kerkistische hondje gebeten waren, maar alleen om de bekrompen Ned. Herv. Radiovereniging den wind uit de zeilen te nemen en den minister des te duidelijker de situatie, die zou ontstaan, als hij aan het verzoek van den Ned. Herv. Radio-omroep gehoor geven zou te

demonstreeren. Natuurlijk heeft minister van Boeijen geen oor geleend aan het kerkistisch drijven en de zaak is bereids op de eenig juiste wijze in het vat gegoten, doordat de Ned. Herv. Synode ingeschaakt is en de belangen van de Herv. luisternaars op volkomen bevredigende wijze zijn behartigd.

Dezelfde Januari-maand werd de oprichting gepubliceerd van een „Adviesstichting voor financiële en economische aangelegenheden ten behoeve van de Gereformeerde Kerken in Nederland en Ned.-Indië“. Deze zaak is ook op de synode van Sneek geweest, waar Noord-Brabant-Limburg haar ter tafel gebracht heeft als instructie van de Kerk van Breda. Maar de synode heeft zich in deze zaak niet begeven en was van oordeel, dat het niet op haar weg ligt om hier uitspraak te doen, of eenige verantwoordelijkheid op zich te nemen.

De stichting tot verbetering van het Psalmgezing in de Gereformeerde Kerken is in 1939 onder presidium van ds T. Ferwerda van Amsterdam bereids met haar arbeid aangevangen. (Slot volgt.)

's-Gr.

S.

HET BOEK VAN DE WEEK

Wat wil Hitler? 1)

„Het antwoord op deze vraag wordt gegeven in het zoo juist verschenen boek van den gewezen nationaal-socialistischen president van den Senaat te Danzig HERMANN RAUSCHNING: DE NIHLISTISCHE REVOLUTIE, Schijn en Werkelijkheid in het Derde Rijk, ingeleid en bewerkt door Dr Menno ter Braak. HET BOEK DAT HET SAMENGAAN VAN DUITSCHLAND EN RUSLAND HEEFT VOORSPELD! Een week na verschijning ligt reeds de tweede druk ter perse!“

Zoo kondigt H. P. Leopold's Uitg. Mij N.V. te Den Haag per advertentie den tweeden druk aan van een boek, dat reeds allerwegen de aandacht trok bij zijn verschijning in het Duitsch, nu, naar ik meen, een jaar geleden.

Heel vaak beantwoorden dergelijke suggestieve advertenties allermint aan de waarde van het geprezen boek — laat ons reeds direct maar vaststellen, dat ditmaal de advertentie niets te veel zegt; het boek van Rauschning is inderdaad ten volle waard, dat ieder aandacht aan dit boek schenkt.

En als actueel blad mag ook „De Reformatie“ niet achterblijven, is het zelfs zijn roeping kennis te nemen van dit belangrijke werk en als het kan zijn lezers hulp te bieden bij de beoordeeling van dit boek.

Wij willen daartoe dan in de eerste plaats den schrijver bij onze lezers introducereeren. Hermann Rauschning is de eerste nationaal-socialistische president geweest van de vroegere vrijstad Danzig. Men zal zich herinneren, dat kort na de Rijksdag-verkiezing van 5 Maart 1933, die aan de N.S.D.A.P. 48 pCt. van de uitgebrachte stemmen gaf, eveneens verkiezing in Danzig plaats had, die aan de Nazi's, al was de winst niet zoo groot als in het Rijk, de gelegenheid opende, de macht in handen te nemen. Rauschning werd toen president van den senaat en is dat gebleven tot het einde van 1934. Men zal zich ook herinneren, dat de couranten in die dagen telkens melding maakten van meeningsverschillen tusschen hem en den nationaal-socialistischen gouvleider Forster. Aan het einde van 1934

1) Door een abuis, waarschijnlijk van mij, zijn ongeveer tegelijkertijd twee artikelen over Rauschning's werk bij de redactie ingekomen. Waar beide een eigen behandelingsmethode volgen, leek het me volkomen verantwoord, ook dit artikel alsnog op te nemen. Het kwam vlak na de verzending der copie van het reeds geplaatste in K. S.

Nu hadden de Joden van Mattheüs' tijd de genade Gods weggeredeneerd. Vrijwel heel de theologische gedachtegang van de Joden stond met Abraham in verband. Maar dan op een wijze, die aan de Schrift in geen enkel opzicht recht liet wedervaren. Men leerde, dat Abraham in tien verzoeken niet bezweken was en dat God hem daarvoor bijzonder beloonden wilde. Als belooning voor zijn verdiensten werd de aartsvader ontvanger van Gods beloften en erfgenaam van Gods verbondszenen. Abraham's verdienste zou den Israëliet reeds in dit leven ten goede komen en van beslissende betekenis zijn voor het eeuwig leven. (vgl. Kittel, Wörterbuch I.)

Abraham was aldus een held geworden, een man van meer dan bijzondere grootte. En de Joden, de nakomelingen van dezen patriarch, deelden als vanzelf krachtens natuurlijke bloedverwantschap in de voorrechten die Abraham voor zichzelf en de zijnen verworven had. Mattheüs komt het anders zeggen. Hij betoogt dat Jezus Christus is de wortel van Abraham's geslacht. En hij wil ook in herinnering brengen, dat deze Abraham slechts door een wonder van Gods genade op een geslachtsrol is komen te staan, en ook vader van een groote nakomelingschap is geworden, door de geboorte van Izaak, zijn eenigen zoon.

Christus Jezus komt dus op uit een geslacht, maar uit welk een geslacht! Er is bij Abraham

POPULAIR-WETEN - SCHADDELUKE SCHETSEN

Jezus Christus, Abraham's Zaad.

II.

Abraham's geslacht door Christus bewaard.

Mattheüs leidt het geslachtsregister terug tot Abraham. Nu de evangelist spreekt over het geslacht van Abraham, moesten de Joden meer dan ooit oog krijgen voor het bijzonder ingrijpen van God in het leven van dezen mensch.

Was het register teruggegaan tot Adam, het noemen van een geslacht zou niet bijzonder geweest zijn. Adam is — wij zouden willen zeggen op normale wijze — vader geworden van een aantal kinderen. Was het familieboek begonnen bij David, ook dat zou niets bijzonders beteekend hebben inzake het noemen van de nakomelingschap, want David had door zijn huwelijken vele zonen en dochteren gekregen.

Dat is bij Abraham niet het geval. Het huwelijk van Abraham en Sara blijft kinderloos vele jaren lang. Abraham heeft wel de belofte van God, dat

hij zal worden de vader van een menigte volken, en dat zijn zaad talrijk zal zijn als de sterren des hemels (Gen. 15:5). Maar intusschen verstrijkt het eene jaar na het andere, en wat er ook geschiedt in Abraham's leven, hoezeer zijn weg ook voorspoedig gemaakt wordt en hoezeer hij beschouwd wordt als een vorst Gods in het midden der Kanaaniëten (Gen. 23:6). Gods belofte wordt niet vervuld: de natuur is bij Sara onmachtig. Moeder wordt zij niet. Tenslotte worden deze menschen oud en met het klimmen der jaren vervliegt ook de mogelijkheid dat Sara nog eens als de andere vrouwen moeder zal kunnen worden.

Toch blijft Gods belofte. En opdat deze belofte niet vergeen zal worden, wordt ze ook herhaald: God zeide: voorwaar Sara, uw huisvrouw, zal u een zoon baren, en gij zult zijn naam noemen Izaak; en Ik zal Mijn verbond met hem oprichten, tot een eeuwig verbond zijnen zaden na hem. (Gen. 17:19.) Izaak wordt geboren. Uit de verstorven, onvruchtbare moederschoot van Sara doet God het leven geboren worden naar Zijn woord op Zijn tijd. Abraham wordt op zeer hoogen leeftijd vader van een zoon. Hij wordt nog de stamvader van een geslacht.

Hij wordt het echter door een zeer bijzondere daad van God. Dat alles moest een ieder bedenken, die hoorde van de geslachtslijst van Jezus Christus, Abraham's zaad.

kwam
van
reeds
schake
zou de
tiek be
len zo
Raus
Hitler
aan
dezen,
toen
Danzig
hij da
balling
Wat
dat le
als d
integen
vooraa
die per
voorn
heeft o
geest v
leiders
dit beg
immer
afvallig
staan.
boek t
geniete
ich na
zij noc
ben, al
maakt
ning ha
gens z
tot he
dat na
zijn, w
staat
onder
We
tije ui
daar
de ger
schrijv
een gr
bestud
ren nu
van de
brenge
zijn gr
tel va
eens
daarto
door
schouw
hoogle
het n
dat zu
lijkhed
door c
ten ka
sociali
hange
den li
lang s
Nee
ning
hij zo
peerin
beelde
„He
niet al
drijft
het p
„De
wing“
maar
aanvar
dat en
teekon
beide
is, —
toon
dat ley
Die d
om Zi
eeuwe
Dat
lief h
eenigg
lijk, d
eeuwig
Go
We
de ma
leven
deze
David
er all
griper
heeft
natuur
stand
van h
Alle
De